

NADA TRUJE MUŽA

Nikada nam nije postalo jasno zašto je Nada otrovala živog i zdravog muža da bi lečila bolesnog i nikakvog ljubavnika, onu barabu trafikanta Savu Ilijevića. Bilo je to prošle jeseni.

Nadin ljubavnik Sava Ilijević sedeo je po dva dana bez hrane u ligeštulu, nije se micao, mislio je: ako se bude što manje kretao, manje će glad da mu smeta. Tako se paučina hvatala za njegove rukave, njegove obrve, nos, bradu koja je izbijala kao mirišljava trava ili bar kao pozorišna mahovina. Nada nije mogla da dopusti da Ilijević umre od gladi. Donosila mu je pasulj u kantuši. No, on je bolovao od zaguša, zapravo je bio tuberan i bila mu je potrebna posebna nega, a ne samo hrana i tako je Nada došla na ideju da otruje muža i da neguje Savu Ilijevića, uličnu ništariju i dosadu.

Trafikant Sava Ilijević je pravio majmunske grimase, koje su nju uvese-ljavale, ona ga je volela i zbog njih. Uostalom, bila je to još jedina vrsta životnosti koja je postojala u njemu. Sedeo je čitavo po podne na terasi, u iskrpljenom ligeštulu, pratio njene priče, nije dizao ruke, nije se pomerao, samo je grčio usta, široko otvarao kockaste oči. Nadi se plakalo. Ustala je da mu napravi limunadu. Donosila mu je puno limuna. Neko mu je rekao da jedino limun može da ga izleči, kao i večernje šetnje pored velike vode. Tako su uveče sedeli na pristaništu, ona je mahala orahovim listom da rastera komarce, pljeskala komarce na člancima, hvatala ih iznad njegovih usta, ljubila njegove oči, govorila mu da bi morao manje da puši, oseća se na duvan gore nego njegova trafika.

Prekrštala je noge, krišom otkopčavala dugmad na košulji koju je nosila — da ga izaziva. On je sedeo u visokom naslonjaču i opuštao kapke. Nije joj se udvarao, nije ništa govorio satima, ali Nada je osećala da je u njegovoj vlasti, može da uradi sa njom šta želi. Međutim, izgleda da je Nada ipak bila u zabludi, Ilijević ništa sa njom nije želeo, jedino što mu je padalo na um bilo je kako da se uvuče u neku kuhinju i naklopa.

Klavir sa prvog sprata. Oseća se snažan miris prženog mesa. Nada razmišlja šta je to što je vezuje za ludog trafikanta. Ona se potpuno izmenila otkako ga je srela. Potpuno je druga ženska. Želi dete sa njim. Ako se njemu nešto desi! Trafikant je bolovao od jektike, savijao se i kašljao, lice mu je bilo sasušeno i zguzvano kao orah. Bio je Nadin ljubavnik tri godine.

Ilijević je stanovao u vešernici gospođe Marinković, tačnije — noću je spavao u vešernici, a preko dana je bio u maloj budi na uglu Kapetana Aračića, dodavao je cigarete, upaljače i anziskarte kroz prozorčić, predveče je lutao sa Nadom uličicama iza Lužnikove garaže. Uveče se ona vraćala mužu, on odlazio u vešernicu.

Njegova gazdarica, gospođa Marinković, nije dozvoljavala da ga posećuju ženske. Oni su sad bili u svadi, gospođa Marinković mu je otkazala stan, već je obećala trafikantovu sobu nekom Jeftiću, činovniku, objasnila je Jeftiću da će soba uskoro biti prazna i teško je otkrili da li je mislila da će trafikant da se iseli ili da će uskoro da ga odnesu Novoseljskim drumom na groblje.

Čovek očekuje da će, prolazeći pored vešernice, čuti kako se izliva voda na pod, međutim, uvek kad je prolazila pored prozora vešernice gospođe Marinković, Nada je osećala topao miris nekog jela, onda čitave naredne jeseni miris sudova u kojima se sušilo jelo. Još uvek nije ni slutila da će baš ona da provodi vreme sa osobom iz čije sobe su jedino izvirali mirisi pečene ludaje, krompira koji je nagoreo, zagušljiv miris gulaša. A sada, činilo joj se da nešto vredi jedino vreme koje provede sa nesrećnim trafikantom. Vodila ga je u kino i on je poslušno išao za njom, ulazili su u čekaonicu bioskopa »Apolo«, grupica dečaka je stajala pored prozorčeta kroz koje je uzimala uske duge ulaznice, dečaci su pažljivo zagledali osobe koje kupuju karte, procenjujući od koga mogu da iskamdže nešto sitnine da i sami kupe ulaznice, takođe da dodu do novca za poneku cigaretu koju bi posle pušili u uglu čekaonice.

Nada je ušla Ilijeviću na hipodrom, sedeli su na ogradi trkališta i posmatrali stariju koja čupa burjan i tovari ga u drvena kolica. Bilo je veče. Ilijević se sve nekako uvijao u sako, kao da se umotava u džakove. A nije bilo neko hladno veče. Komarci, reka, pred kućama ljudi u grupicama, pale orahovo lišće. I puno puše. Pričaju glasno.

Išla je sa Ilijevićem kod viračare i zguzvana izborana viračara je bacila četvrtaste komadiće uglja u vatru, otvarala prozor da izide dim, okretala glavu prema Savi Ilijeviću, sumnjičavo vrtela glavom.

Trafikant je zaista bio već toliko propao da je bilo očit da će umreti ako ga Nada ne dovede u kuću i leči. (Nada je sa mužem stanovala na drugom kraju ulice, ali je svakoga dana dolazila u kuću Ristića kao da ne može da se odvoji od nje.)

Jedne večeri trafikant joj je dao dve male crvene jabuke. Radovale su je te jabuke. Izvadio ih je iz džepa, obrasio rukavom i pružio. Zurila je u jabuke koje trafikant drži u pruženoj šaci, bila je vesela, onda joj se odjednom menjalo raspoloženje, posmatrala je njegovu suvu šaku sa jabukama, shvatila je da je on gotov.

Trčala je gola po sobi, stavljala njegove cipele na glavu. Smejala se. Trafikant Sava Ilijević je otvarao jednu konzervu, ali sad već više nije imao ni za to dovoljno snage. Ponekad je Nada, uveče, krišom u njegovu vešernicu donosila hranu u malim plavim šerpama. Dok je trafikant halapljivo gutao krompire, ona je otvarala prozore da mu se provetri soba. Nikome nije bilo jasno šta to Nada hoće sa njim, otkuda je zaljubljena baš u njega.

Govorio joj je: nije strašno, tek će malo da odapne. Bole ga noge, ruke, pluća, vrat naročito. Oseća kako mu prolazi krv kroz vrat, sve ga boli i toplo mu je. Ali, nije važno. Trafikant otvara prozore, ona ga blago gura od prozora, zadržava ih i briše peškirom, neka gleda kroz okno.

Nada je imala osećanje da se ona svakog jutra budi kao neka druga Nada, druga ličnost. Stvari koje je volela dan ranije, koje su joj juče značile, danas joj više ne znače. Strahovala je da li neće tako jednog jutra da se probudi i vidi kako više ne voli trafikanta. To bi bilo strašno, uhvatila bi je mučnina, bilo bi joj sigurno potrebno nekoliko meseci da se opet zaljubi, ali nije samo to — ko bi brinuo o Savi. Ne, ne bi ga ostavila ni kad bi prestala da ga voli, mislila je. Njemu su izbile plavičaste žile na slepoočnicama, Nada ih je ljubila jednu po jednu, guša joj se stegla. Kao da je već otišao. Kosa mu nije pobelela, nego posivela, i nekako je mrtvački suva.

Te večeri posmatrala je svog muža Margana. Margan je listao sportaške novine. Neke koje je izdavao veslački klub. Ruka mu je bila snažna, strašno ružna. Njen muž!

Mamin peglajz je stajao na polici. Pun sličica sa neke železničke stanice gde se Nada fotografisala sa Marganom kada su išli u Rumuniju.

Nada se savijala u telu, napred, kao da se savija preko stolice. Čarape su joj bile zasukane.

Margan je redovno išao na konjičke trke. Često je govorio o dosadi koja ga obuzima. Margan je pokušavao da promeni Nadinu ćud, njeno ponašanje. Na sreću to mu nije upalilo. Nada je bila neukrotiva divna topla životinja. Kada bi je neki muškarac promenio verovatno ne bi ništa ostalo od nje. Lice bi joj se promenilo, opustila bi joj se usta, podočnjaci, koji su sada lepi, izgledali bi ružni.

Čovek mora znati: sve žene, s vremena na vreme, dolaze na pomisao da otruju svoga muža. Često je to samo pitanje hrabrosti da se izvede čin. Tako da se Nada može osuđivati jedino zbog veće hrabrosti nego što je imaju druge žene. Moguće da bi neki sitničavi tip, kao što je bio filozof Matijaca, sveo to na vrstu hrabrosti, ali, uglavnom, mora se prihvatiti da se samo o tome radi.

Stanovali su u dvospratnoj kući koja je imala četiri ulaza. Nada se, uveče, vraćala kroz mali zadnji ulaz sa gvozdenom kapijom koja je uvek škripala, Margan je palio svetlo da joj pokaže da je čuo kada se vraća. U toj kući, sem njih, stanovali su još samo taksista Leopold Friš i filozof Matijaca.

Kao da je Nada nekakva ljubavnica na prvom spratu, a Margan njen muškarac koga ima u predsooblju kao poslugu. Pa da, upravo je to. Margan učestvuje u njenom životu jedino tako — kao poslugu. Slugeranja na biciklu. Tip koji pali svetlo noću kada se ona vraća kao kučka koja se umorila od lunjanja po ulicama.

Margan je svirao na klaviru. Ispod stone lampe ležala je flašica sa otrovom. Nada je razmišljala o revolveru iz kog je njena majka pucala u Marka Tokina, financa.

Margan je zaklopio klavir, ustao sa stolice i hodao po sobi. Gorela je samo mala lampa pored njenog kreveta i muž joj je izgledao kao vazdušasta avet koja je ušla kroz prozor i tumara po kući. Onda se Margan gotovo nečujno vratio za klavir. Ponovo je pokušavala da smisli kako da uvede Ilijevića u kuću i tu da ga neguje, ali nije ništa novo smislila. I tako,

nemoćna da nađe bolje rešenje, Nada ulazi u apoteku Jovana Pokornog i kupuje dvanaest tableta otrova od kojih će dve već sledeće večeri sipati mužu u šoljicu tanke kafe. Margan je uveče pio sasvim tanku kafu. Dok je ispijao ovu sa dve mračne zlonamerne tablete, nije ni slutio da je taj čin njegova poslednja kafa, a ništariji Ilijeviću poslednja šansa da ga neko neguje i spase od laganog ali očevidnog umiranja.

Nikada nije postalo jasno da li je sportaš Margan znao da mu je Nada skula tu kafu. Padala mu je glava, umirao je otrovan. Nada mu je podizala glavu, rastužila se odjednom. Ona plače. Šta joj bi da ga otruje. Ali, bilo je gotovo. Margan joj je samo rekao:

— Dobro, Nada. I šta ćeš sad?

Tako je Nada otrovala muža.

Otrovala je muža da leči tu trafikantsku olupinu. Svi su videli da će trafikant uskoro da odapne, samo je ona bila toliko zaljubljena u njega da je verovala kako još može da mu pomogne. Govorila je kako će ona da ga izleči i posle će njih dvoje da idu u Pariz, više nikada neće ni da zaviri u posrano Pančevu.

Nada je želela da sazna šta bi Ilijević rekao da zna da je ona trovala muža, ali nije se usuđivala da mu to kaže. Ljubav, to su velike geste i velike reči. Potrebno je pucati iz revolvera da bi se dokazala ljubav. Takođe je potrebno volje-ni osobi svakoga dana ponavljati koliko patnju osećate zbog nje. A može se, evo, nešto dokazati i sa dve male bele pilule. (Otrovati muža, to je sasvim dobra ideja. Uostalom, prilično ubičajena u Vojvodini. Znam bar desetak žena koje su trovale svoje muževe.) Nada nije želela da otruje Margana, ali nije umela da smisli ništa bolje. To je velika ljubavna tragedija, kao najveći pozorišni komad viktorijanske epohe. Bio je to poslednji u porodici Marganovih. Marganovi su najvećim delom izginuli u ratu. Poslednji Margan, eto, umro je kao biciklist, tako reći poslednji Margan umro je na biciklu. Od dve pilule koje mu je njegova žena pustila u čaj zbog trafikanta. Gradanske sobe. Karte. Bolesni ljubavnik. Trovanje. Kič. Smrt bez pokreta. Posle dve nedelje udovica Nada Ristić uvela je trafikanta Ilijevića u kuću.

Lečila je trafikanta. Nas je sve, kao i Ristiće, iznenađivalo to njeno sa bolesnim trafikantom.

Idila sa Ilijevićem se nastavlja. Sava Ilijević dobija napade. Nekakve, pred-smrtne. Srce mu tuče kao ludo, a odmah mu je tu srce ispod rebara, kad Nada nasloni ruku na njegove grudi. Puno se znoj. Nesrećni ljubavnik se savija preko stolice i povraća. Klekne na pod, pipa šakama oko sebe, napipa zguzvan jastuk, vuče ga i briše patos. Nada mu otima jastuk, ona će, ali trafikant ne da. Ilijević plače. Nada krišom briše oči, prilazi ogledalu i popravlja šminku. Ona mu sipa više kafe nego njoj, donosi mu dunje kuvane u vodi sa voskom, rekli su joj da to može da mu pomogne da lakše diše. Noću je otkrila dugmad sa njegovog kaputa da mu ujutru prišiva pred njim. Ubode se iglom i vrišti, on tada klekne pred nju, smeje se, a oči su mu pune suza. Molio je da mu stavi dve ruže u vazu na stočiću. Nada se ukolači. Ovo, sa ružama, moralo je nešto da znači. Nikada ranije nije pokazivao interes za ruže i cveće.

U januaru je trafikant umro, našli su ga mrtvog u njegovoj budi, ležao je naslonivši glavu na pult na koji je stavljao kutije cigareta. Nada se zauvek vratila Ristićima, i već na leto produžila da živi po starom, da uveče sa vojnicima ide u kino, posle predstava da ide sa njima u rit i da se svlači na džakovima sa starom hartijom.